

TANTÁRGYI TEMATIKA ÉS FÉLÉVI KÖVETELMÉNYRENDSZER

OTR2106L Kora újkori magyar büntetőjog-történet, szeminárium, 2025-26/1. félév

A tantárgy teljesítésével a hallgató képes a múlt és jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól, jelenségeiről többszemponútú, tárgyilagos érveléssel alátámasztott véleményt alkotni, ezekkel kapcsolatos problémákat megfogalmazni; képes a múlt eseményeit és jelenségeit a saját történelmi összefüggésükben értelmezni, illetve a jelen viszonyait kapcsolatba hozni a múltban történetekkel. Tud forráskritikát végezni és különbséget tenni a források között hitelesség, típus és szövegösszefüggés alapján; képes azonosítani a különböző források szerzőinek a szándékát, bizonyítékok alapján értékeli egy forrás hitelességét. Megismeri a kurzus témájának a NAT , a kerettantervek és az érettségi követelményekhez való illeszkedését.

Témakörök: A feladatok, a szemináriumi referátumok témáinak és az időrend megbeszélése. A kurzus témájának illeszkedése a NAT, a kerettantervek és az érettségi követelmények rendszeréhez – A kora újkori magyar bírósági rendszer áttekintése – A deliktumok kategorizálása a késő középkori és kora újkori magyar jogban – Kodifikációs törekvések a hazai büntetőjog terén a XV-XVIII. Században – Írott törvények és a szokásjog; a Hármaskönyv büntetőjogi elemei – A Praxis Criminalis hatása a XVIII. századi hazai joggyakorlatra – XVIII. századi jogtudósaink (Bencsik Mihály, Huszty István, Bodó Mátyás) munkásságának a bemutatása – II. József büntetőtörvénykönyvének és az 1795-ös büntetőkódex-tervezetnek az összehasonlítása – A kora újkori vármegyei, úriszéki, városi büntetőjog-gyakorlat áttekintése – Kitekintés: a XIX. század első felének hazai büntetőjog-elmélete és kodifikációs kísérletek

A foglalkozásokon történő részvétel tekintetében a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (TVSz) rendelkezései az irányadók.

Félévi követelmény: gyakorlati jegy

Az értékelés módja, ütemezése:

Referátum tartása az órai foglalkozásokon és dokumentációjának benyújtása. A referátum része annak a bemutatása, hogy a NAT-ban, a kerettantervekben és az érettségi követelmények között melyek azok a fogalmak, adatok (lexikák) és esetleges fejlesztési feladatok, amelyek a választott témához kapcsolódnak.

A félévközi ellenőrzések követelményei:

A referátumnak eleget kell tennie egy tudományos igénnyel elkészített előadás alapkövetelményeinek (önálló anyaggyűjtés, kutatómunka, megfelelő hivatkozási apparátus megléte, a felhasznált szakirodalom feltüntetése).

Irodalom:

- Balogh Elemér: A magyar büntetőjogi dogmatika kezdetei. In: Jogtörténeti Szemle, 2008/4., 1-8.
- Balogh Judit et al.: Előadások a magyar alkotmánytörténet köréből: tansegédlet joghallgatók számára. Debrecen, 2010.
- Béli Gábor: Vármegyei statútumalkotás a XVI-XVIII. században. Pécs, 1987. (Dolgozatok az állam és jogtudományok köréből, XVIII.)
- Uő.: Magyar jogtörténet. A tradicionális jog. Bp. - Pécs, 1999,2009.

- Uő.: Strafrechtspraxis und Strafrechtswissenschaft in Ungarn im 18. Jh. In: Mezey Barna (szerk.): Strafrechtsgeschichte an der Grenze des nächsten Jahrtausendes. (Jogtörténeti értekezések, 27.) Bp., 2003. 110-121.
- Béli Gábor - Kajtár István: Az osztrák (-német) büntető jogszabályok hatása a magyar jogban a 18. században (a Praxis Criminalis). In: Ádám Antal (szerk.): Dolgozatok az állam- és jogtudományok köréből XIX. Pécs, 1988. 29-63.
- Bódiné Beliznai Kinga: Der Entwurf des ersten ungarischen Strafgesetzbuches von 1795. In: Bódiné Beliznai Kinga - Mezey Barna (szerk.): Strafrechtskodifikation im 18. und 19. Jahrhundert. (Jogtörténeti értekezések, 21.) Bp., 1997. 98-104.
- Bodó Mátyás: Jurisprudentia Criminalis Secundum Praxim & Constitutiones Hungaricas In Partes Duas Divisa. Pozsony, 1751.
- Bónis György: A magyar büntető törvénykönyv első javaslata 1712-ben. Bp., 1934.
- Uő.: Törvény és szokás a Hármaskönyvben, Kolozsvár, 1942.
- Uő.: Buda és Pest bírósági gyakorlata a török kiűzése után 1686-1708. Budapest, 1962.
- Csehi Zoltán – Szabó István – Schanda Balázs – Varga Zs. András (szerk.): a Hármaskönyv 500. évfordulóján. Budapest, 2015.
- Degré Alajos: Úriszéki peres eljárás a Dél-Dunántúlon a XVIII-XIX. században. In: Levéltári közlemények, 1961/1. 101-128.
- Csizmadia Andor: A magyar városi jog. Kolozsvár, 1941.
- Uő.: A hazai jog oktatása a XVIII. század második felében és Huszty István Jurisprudentia practica-já. In: Jogi emlékek és hagyományok. Esszék és tanulmányok. Bp., 1981.
- Eckhart Ferenc: A földesúri büntetőbíráskodás a XVI-XVII. században. Bp., 1954.
- Finkey Ferenc: A magyar büntetőperjogi tudomány háromszázados fejlődéstörténete 1619-1914. Sárospatak, 2000.
- Forma Processus Judici Criminalis, seu Praxis Criminalis. Nagyszombat., 1697.
- Hajdu Lajos: Az első (1795-ös) magyar büntetőkódex-tervezet. Bp., 1971.
- Uő.: Büntett és büntetés Magyarországon a XVIII. század utolsó harmadában. Bp., 1985., vagy:
- Bűnözés és büntetőbíráskodás a XVIII. század hetvenes éveinek Magyarországon. Bp., 1996.
- Huszty István: Jurisprudentia Practica seu Commentarius Novus in Jus Hungaricum. Nagyszombat, 1766.
- Kállay István: Úriszéki bíráskodás a XVIII-XIX. században. Bp., 1985.
- Uő.: Városi bíráskodás Magyarországon (1686-1848). Bp., 1996.
- Kitionich János: Directio Methodica Processus Judiciarii Juris Consuetudinarii Incltyi Regni Hungariae. Nagyszombat, 1700.
- Koncz Ibolya Katalin: Boszorkányperek és a Constitutio Criminalis Carolina. In: Jogtörténeti Szemle, 2004/2., 17-21.
- Kovács Kálmán: A büntetőjog oktatása a nagyszombati egyetem jogi karán 1667-1777. Jogtudományi Közlöny, 1967, 280-287.
- Közönséges törvény a vétkekről, és azoknak büntetésekről. Buda, 1788. [II. József büntető törvénykönyvének magyar fordítása.]
- M. Antalóczy Ildikó: Bűnözés és büntetés Debrecenben a XVIII. század közepén. Debrecen, 2001.
- Meznerics Iván: A megyei büntető igazságszolgáltatás a XVI-XIX. században. Bp., 1933.
- Nagy Ferenc: Die deutsch-ungarischen strafrechtlichen Beziehungen in der Vergangenheit und Gegenwart. In: Krisztina Karsai (Hrsg.): Strafrechtlicher Lebensschutz in Ungarn und in Deutschland. Beiträge zur Strafrechtsvergleichung. Szeged, 2008. 21-45.
- Steinberg, Georg: Aufklärerische Tendenzen im ungarischen Strafrecht. Bp., 2006. (Rechtsgeschichtliche Vorträge, 39.)
- Stipta István: A magyar bírósági rendszer története. Debrecen, 1997.
- Tárkány Szűcs Ernő: Magyar jogi népszokások. Bp., 1981.
- Tóth. J. Zoltán: A halálbüntetésre vonatkozó anyagi jogi szabályok a feudalizmus Magyarországon. In: Jogtörténeti Szemle, 2007/4., 30-50.

Letölthető dokumentumok

Nemzeti Alaptanterv:

<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/3288b6548a740b9c8daf918a399a0bed1985db0f/megtekintes> (A Magyar Közlöny 2020. január 31-I (17.) száma; 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet)

- Történelem kerettantervek: https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat

- Hatályos érettségi és vizsgakövetelmények:

https://www.oktatas.hu/koznevelas/erettsegi/altalanos_tajekoztatas/vizsgakovetelmenyek2017

Az érdemjegy kialakításának módja:

Az érdemjegy a referátumra adott osztályzatot jelenti.

Nyíregyháza, 2025. augusztus 31.

Dr. Szoboszlai György Csaba
főiskolai docens